

KAYSERİ VE SIVAS İLLERİ REKABET GÜCÜ ANALİZİ

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

KAYSERİ VE SİVAS
İLLERİNDE
ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER
İÇİN
REKABET GÜCÜ ANALİZİ

KAYSERİ VE SİVAS İLLERİNDE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER İÇİN REKABET GÜCÜ ANALİZİ

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN) tarafından yaptırılmış bu çalışma, Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü koordinasyonunda, Melikşah Üniversitesi, Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Nevşehir Üniversitesi ve Cumhuriyet Üniversitesi işbirliğiyle yürütülmüştür.

Çalışma, güvenilir olarak kabul edilen kaynaklardan elde edilen veriler ve ilgili sektör temsilcileriyle yapılan anket çalışmasına dayalı olarak hazırlanmıştır. Çalışmada yer alan görüşler ve öngörüler çalışma kapsamında belirtilen ve kullanılan yöntemlerle üretilen sonuçları yansıtmaktadır.

Bu çalışmada belirtilen sonuçlar, görüşler, düşünceler ve öngörüler, ORAN tarafından açık ya da gizli olarak bir garanti ve beklenti oluşturmaz. Bir başka ifadeyle; bu çalışmada yer alan tüm bilgi ve verilerin kullanım ve uygulama sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, bu rapora dayanarak yatırım kararı veren ya da finansman sağlayan kişilere ait olup, bu konuda her ne şekilde olursa olsun ORAN sorumlu tutulamaz.

© Bu raporun tüm hakları saklıdır. ORAN'ın yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla her hangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

BASIM YILI
2014

ÖNSÖZ

Ülkelerin ya da bölgelerin sektörel rekabet gücünün analiz edilmesi, bölgesel kalkınma hedefleri doğrultusunda o sektörlerin geliştirilmesi ve izlenecek politikaların belirlenmesi, geleceğe dönük olarak yönlendirilmesi, bölgelerin rekabet gücünün artırılması ve böylece bölgede yaşayan nüfusun yaşam kalitesinin ve refah düzeyinin yükseltilmesi açısından değer taşımaktadır.

TR72 Bölgesi'nde (Kayseri, Sivas ve Yozgat) öne çıkan sektörler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı istihdam verileri, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işyeri sayısı verileri ve Maliye Bakanlığı yurtiçi ve yurtdışı satışlar ile ciro verileri baz alınarak, sektörleri büyüklük, başatlık ve uzmanlık kriterleri açısından değerlendiren "3 yıldız analizi" ile değerlendirilmiş; ardından, sektörel bazlı odak grubu toplantıları ve uygulanan anket çalışmaları sonucunda katılımcı bir yaklaşımla belirlenmiştir. Buna göre, bölgesel ve ulusal ölçekte öne çıkan/rekabetçi sektörler, Kayseri ilinde; "Mobilya İmalatı", "Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı" ve "Elektrikli Teçhizat İmalatı", Sivas ilinde; "Metal Cevherleri Madenciliği" ve "Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı" olarak ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, Kayseri ve Sivas illerinde söz konusu sektörlerin rekabetçilik güçlerini belirleyen faktörler, Porter'ın Elmas Modeli çerçevesinde tamamen özgün olarak oluşturulan 99 adet değişken üzerinden Doğrulayıcı Faktör Analizi (CFA), İkinci Dereceden Doğrulayıcı Faktör Analizi ve Yapısal Eşitlik Modelleri (YEM) kullanılarak tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda sektörlerle ilgili elde edilen bulgular bu dokümanda sunulmuştur. Elde edilen bulgular dikkate alınarak, sektörel gelişim tedbirlerinin belirlenmesi ve uygulanması Bölge ve ülke ekonomisine olumlu katkı sağlayacaktır.

Bölgesel rekabet gücünün arttırılması için önemli bir kaynak niteliğinde olan çalışma sonuçlarının Bölgemiz ve ülkemiz için hayırlı olmasını dileriz.

MOBİLYA İMALATI

- ✓ Mobilya imalatı sektörü NACE kodları itibarıyla, büro ve mağaza mobilyaları imalatı, mutfak mobilyaları imalatı, yatak imalatı ve diğer mobilyaların imalatı olmak üzere dört temel alt sektöre ayrılmıştır.
- ✓ 2010 yılında dünya üretim değeri 376 milyar dolar olarak gerçekleşen mobilya sektörü, gerek Türkiye’de gerekse dünyada hızlı gelişme gösteren sektörlerden biridir. Türkiye’de mobilya üretimi, organize sanayi bölgelerinde ve küçük sanayi sitelerinde çeşitli büyüklükteki fabrikalarda toplam 31.809 işletmede yapılmaktadır. Sektörün 2010 yılı itibarıyla Türkiye’deki üretim değeri 10,486 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Aynı yıl itibarıyla sektörde ücretli çalışan sayısı ise 121.080’dir. Türkiye’de mobilya imalatı sektörünün imalat sanayi sektörü içindeki ciro payı %1,98’dir. Çalışan sayısı itibarıyla ise mobilya sektörünün payı %4,7’dir.
- ✓ Kayseri’de ise, Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren hız kazanan sanayileşme hareketi, günümüzde de hız kesmeden devam etmektedir. Türkiye’nin üretim üssü sloganıyla başlayan 2023 vizyonu Kayseri açısından yüksek hedefler içermektedir. Kayseri’de imalat sanayi denilince akla ilk gelen sektör mobilya imalatı sektörüdür.
- ✓ Kayseri Sanayi Odası 2013 yılı verilerine göre, %17,6’lık bir payla mobilya imalatı sektörü, Kayseri’de imalat sanayi içerisinde ikinci sırada bulunmaktadır. TÜİK verilerine göre, Kayseri’de mobilya üretimi sektöründe 1.240 işletme bulunmaktadır. Bunların 680’i büro ve mağaza mobilyaları üretimi, 75’i yatak üretimi, 72’si mutfak mobilyaları üretimi sektöründe 413’ü ise diğer mobilyaların üretimi alt sektörlerinde faaliyet göstermektedir. Kayseri’nin bu sektördeki ihracatı 2012 yılı itibarıyla 333 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.
- ✓ Kayseri’nin mobilya üretimi sektöründe dünya ülkeleri ile yarışabilmesi hedefine katkı sağlamak üzere yapılan rekabet gücü analizi çalışmasında, Kayseri’nin mobilya sektöründe rekabet gücünü etkileyen 14 faktör tespit edilmiştir.

Kayseri’de mobilya imalatı sektöründe rekabeti etkileyen faktörler:

1. İnovasyon Sayısı
2. Geri Dönüşüm İmkanları
3. Etkin Bir Personel Yönetim Sistemi
4. Sektörde Rekabet Analizi Sıklığı
5. Firmanın Mevcut Teknoloji Düzeyi
6. Farklı Dillerde Web Sitesi
7. Etkin Bir Danışmanlık Hizmeti
8. Yerel Pazardaki Talep Durumu
9. Müşterilerin Sosyal Sorumluluk Projelerine Duyarlılığı (İşletmelerin Sosyal Sorumluluk Projeleri Yapmaları)
10. Sektörün İhtiyaç Duyduğu Test Laboratuvarı Mevcudiyeti
11. Ürün Testlerinin Yaptırılması
12. İşletmelerde Çalışanlar İçin Eğitimler Düzenlenmesi
 - a. Teknik Elemanın (Mühendis) Aldığı Eğitim Saati
 - b. İdari Personelin Aldığı Eğitim Saati
 - c. Usta ve Kalfanın Aldığı Eğitim Saati
13. Yurtdışı Fuar Katılımı
14. Üretimde İthal Hammadde Gerekliliği

ELEKTRİKLİ TEÇHİZAT İMALATI

- ✓ Sektörde elektrik enerjisi üreten, dağıtan ve kullanan ürünlerin imalatının yanı sıra, elektrikli aydınlatma ve sinyalizasyon teçhizatı ile elektrikli ev aletleri üretimi yapılmaktadır. Ağırlıklı olarak yatırım ve ara malı niteliğindeki ürünlerin üretildiği sektörde, elektriksel gücün üretim, iletim, dağıtım ve kullanım sürecinde işlev gören, elektrik gücü, elektrik alanı ve manyetik alan etkilerinden biri ile çalışan makineler ile elektrik enerjisi taşıma üniteleri ve bunların yardımcı birimleri önemli bir yer tutmaktadır. Bu sektördeki ürünler başka sektörlerin yarı mamulü, malzemesi veya hammaddesi konumundadır. Sektördeki üreticiler ürünlerini diğer imalat endüstrilerine, toptancılara ve inşaat sektörüne satmaktadırlar. Üretilen ürünler ekonomik ve teknolojik değerlerinin yüksek olması nedeniyle diğer sektörlerin gelişimi açısından da hayati bir önem taşımaktadırlar. İleri ve geri bağlantılarının fazla olması ve yüksek katma değer oluşturmaları sektörü, ülke ekonomileri açısından vazgeçilmez kılmaktadır.
- ✓ Dünya elektrikli teçhizat imalatı sektörü 202 milyar dolarlık bir piyasa değerine sahiptir. Sektör 2011 yılında %4,5 civarında büyüme kaydetmiştir. 2010 yılı dünya elektrikli teçhizat imalatı sektörünün toplam ihracatı 1,19 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye’de ise elektrikli teçhizat imalatı sektörü, imalat sanayi içerisinde ciro ve üretim değeri bakımından 7., yaratılan katma değer büyüklüğü açısından 8. ve ücretli çalışan sayısı bakımından 10. sırada yer almaktadır.
- ✓ TÜİK verilerine göre, 2010 yılı itibarıyla elektrikli teçhizat imalatı sektöründe faaliyet gösteren 6.868 işyerinde ücretli çalışan sayısı 109.617’dir. Ücretli çalışan sayısı, imalat sanayinde toplam ücretli çalışan sayısının %4,27’sine, ülke genelinde toplam ücretli çalışan sayısının ise %1,39’una denk gelmektedir. 2010 yılı itibarıyla elektrikli teçhizat imalatı sektörü, imalat sanayi tarafından gerçekleştirilen toplam cironun %5,63’ünü, toplam üretim değerinin %5,41’ini, yaratılan katma değer ise %5,79’unu karşılamaktadır. 2010 yılı itibarıyla elektrikli teçhizat imalatı sektörünün üretim değeri 28,351 milyar TL olup, bu rakam, sektörün ülke genel üretim değerinde %2,5’lik paya sahip olduğunu ortaya koymaktadır.
- ✓ Sektör, üretim endeksi bakımından 2009 yılında diğer sektörlerden çok daha az krizle yüz yüze gelmiştir. Dış ticaret hacmi açısından Türkiye’de sektör 2004-2012 yılları arasında ciddi bir büyüme kaydetmiştir. Bu da sektörün Türkiye’de büyük bir gelişme gösterdiğini ifade etmektedir. Ancak, Türkiye’de sektördeki mevcut bilgi birikimi ve deneyim daha fazla değerlendirilmelidir.
- ✓ Kayseri’de elektrikli teçhizat imalatı sektöründe faaliyet gösteren işletme sayısı 242 olup; alt sektörler itibarıyla incelendiğinde 27.5 kodlu ev aletleri imalatı alt sektöründe 165 (%68,18), 27.4 kodlu elektrikli aydınlatma ekipmanlarının imalatı alt sektöründe 36 (%14,88), 27.1 kodlu elektrik motoru, jeneratör, transformatör ile elektrik dağıtım

ve kontrol cihazlarının imalatı alt sektöründe 29 (%11,98), 27.9 kodlu eğer elektrikli ekipmanların imalatı alt sektöründe 11 (%4,55), 27.3 kodlu kablolamada kullanılan teller ve kablolar ile gereçlerin imalatı alt sektöründe 10 (%4,13) ve 27.2 kodlu akümülatör ve pil imalatı alt sektöründe 2 (%0,83) işletme faaliyet göstermektedir. En çok işletmenin faaliyet gösterdiği 27.5 kodlu ev aletleri imalatı alt sektörü kapsamında 27.52 elektriksiz ev aletleri alt sektöründe 106 işletme faaliyet göstermektedir. Kayseri'deki işletme sayısı Türkiye'deki işletme sayısının %3,5'ine denk gelmektedir.

- ✓ Rekabet gücü analiz çalışması ile Kayseri'nin elektrikli teçhizat imalatı sektöründe rekabet gücünü etkileyen 13 faktör tespit edilmiştir.

Kayseri'de elektrikli teçhizat imalatı sektöründe rekabeti etkileyen faktörler:

1. İnovasyon Sayısı
2. Farklı Dillerde Web Sitesi
3. Etkin Bir Danışmanlık Hizmeti
4. Usta ve Kalfaların Aldıkları Eğitim Saati
5. Teknik Elemanın (Mühendis) Aldığı Eğitim Saati
6. İdari Personelin Aldığı Eğitim Saati
7. Yurtdışı Fuar Katılımı
8. Kur Riski ve Dış Talepteki Dalgalanmanın Hammadde Fiyatlarındaki Değişime Etkisi
9. Kullanılan Hammaddelerin Yurtiçinde Üretim Düzeyi
10. Kullanılan Hammaddelerin Yurtdışında Üretim Düzeyi
11. İkame Olarak Kullanılabilecek Hammaddenin Varlığı
12. Hammadde Tedarikçi Sayısı
13. Hammadde Tedarik Süresi

FABRİKASYON METAL ÜRÜNLERİ İMALATI

- ✓ Sektör 25 üst NACE kodu ile çeşitli fabrikasyon metal ürünleri üretimini kapsamaktadır. Sektörde, çeşitli makineler, vida, metalden hafif paketleme ürünleri, çelik varil, takım tezgahları, kilit, menteşe, çatal-bıçak takımları, çelik kapı, silah, mühimmat, buhar jeneratörü, kazan, radyatör, metal tank ve metal yapı malzemeleri üretimi yapılmaktadır. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektöründe yer alan firmalar, genel olarak, girdi olarak satın aldıkları metalleri presleme, kesme, birleştirme, kaynatma gibi işlemlerle işleyerek yarı mamul veya mamul haline getirmektedirler. Sektördeki üretim, daha ziyade başka sektörleri ilgilendirdiği için talep, diğer sektörlerin görünümüne bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. İnşaat sektörü ve yine sektörün kendisi fabrikasyon metal ürünleri üretimi sektörünün işbirliği yaptığı en önemli sektörlerdir.
- ✓ Fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektörünün tüm dünyadaki yıllık cirosu yaklaşık olarak 2 trilyon dolara ulaşmaktadır. Türkiye'nin dünyada fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektöründe 2010 yılı itibarıyla yaklaşık 14 milyar dolar cirosu bulunmaktadır. Gerek Avrupa Birliği'nde (AB) gerekse dünyada küçük bir paya sahip olsa da, Türkiye'de fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç) sektörü imalat sanayi içerisinde özellikle ücretli çalışan sayısı ve katma değer büyüklüğü açısından önde gelen sektörlerinden biri olup, dış ticaret fazlası vermektedir. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç) sektörü, imalat sanayi içerisinde ciro bakımından 10., üretim değeri bakımından 8., yaratılan katma değer büyüklüğü açısından 7. ve ücretli çalışan sayısı bakımından 4. sırada yer almaktadır. Türkiye'de bu sektörde faaliyet gösteren kayıtlı işyerlerinin sayısı 47.330'dur. Çalışan sayısı ise 205.712'dir. Fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektörünün 2010 yılı cirosu, imalat sanayinin o yılki toplam cirosunun %5,09'unu oluşturmaktadır. Sektörde çalışan kişi sayısı toplamı ise imalat sanayinde çalışanların toplamının %7,92'sine denk gelmektedir. Buna karşın sektör krizlere karşı hassastır.
- ✓ Kayseri'de ise sektör, imalat sanayinin önde gelen sektörlerinden biridir. TÜİK verilerine göre Kayseri'de makine ve teçhizat hariç fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektöründe faaliyet gösteren firma sayısı 1.339'dur. Kayseri'den yapılan ihracat tutarı ise 2012 yılı itibarıyla 173,8 milyon dolardır ve bu rakamla Kayseri, Türkiye'de fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç) sektöründe ülke ihracatının yaklaşık %2,6'sını karşılamaktadır.
- ✓ Rekabet gücü analizi çalışmasıyla, Kayseri'nin fabrikasyon metal ürünleri sektöründe rekabet gücünü etkileyen 12 faktör tespit edilmiştir.

Kayseri’de fabrikasyon metal ürünleri imalatı sektöründe rekabeti etkileyen faktörler:

1. İnovasyon Sayısı
2. Teknik Elemanın (Mühendis) Aldığı Eğitim Saati
3. Usta ve Kalfanın Aldığı Eğitim Saati
4. Çıracak ve İşçilerin Aldıkları Eğitim Saati
5. Sektörün Gerektirdiği Teknoloji Düzeyi
6. Firmanın Mevcut Teknoloji Düzeyi
7. 2012 Yılı Kapasite Kullanım Oranı
8. Ürün Testlerinin Yaptırılması
9. Proje Sunmuş Olmak ve Sunulan Proje Sayısı
10. Uzun Vadeli Borçlanma İmkânı
11. İhracatta Karşılaşılan Finansal, Pazarlama, Bürokratik, Nakliye ve Rekabetçi Fiyat Verememe ve Politik Risk Sorunları
12. Yurtdışı Fuarlara Katılım

✓ Kayseri’de öne çıkan sektörlerin rekabet güçleri üzerinde etkili olan faktörlerin; işletme bölümlerine ve faktör koşullarına göre dağılımları toplu olarak Tablo 1 ve 2’de gösterilmiştir.

Tablo 1. İşletme Bölümlerine Göre Rekabet Üzerinde Etkili Olan Faktörler

Departman	Rekabetçilik Üzerinde Etkili Olan Faktörler	Öne Çıkan/Rekabetçi Sektörler		
		Mobilya İmalatı	Elektrikli Teçhizat	Fabrikasyon Metal Ürünleri Üretimi
Üretim	İnovasyon Sayısı	X	X	X
	Sektörün Gerektirdiği Teknoloji Düzeyi			X
	Firmanın Mevcut Teknoloji Düzeyi	X		X
	Sektörün İhtiyaç Duyduğu Test Laboratuvarı Mevcudiyeti	X		
	Geri Dönüşüm	X		
	2012 Kapasite Kullanım Oranı			X
	Ürün Testlerinin Yaptırılması	X		X
Muhasebe Mali İşler	Uzun Vadeli Borçlanma İmkânı			X
	Uluslararası Finansman İmkânı			X
Dış Ticaret	İhracatta Finansal Sorunlar	X		X
	İhracatta Kalite Sorunları	X		
	İhracatta Pazarlama Sorunları	X		X
	İhracatta Bürokratik Sorunlar	X		X
	İhracatta Nitelikli Eleman Sorunu	X		
	İhracatta Nakliye Sorunları	X		X
	İhracatta Rekabetçi Fiyat Verememe Sorunu			X
	İhracatta Teknolojik Yetersizlik	X		
İhracatta Politik Risk			X	

Tablo 1. İşletme Bölümlerine Göre Rekabet Üzerinde Etkili Olan Faktörler (Devamı)

Departman	Rekabetçilik Üzerinde Etkili Olan Faktörler	Öne Çıkan/Rekabetçi Sektörler		
		Mobilya İmalatı	Elektrikli Teçhizat	Fabrikasyon Metal Ürünleri Üretimi
İnsan Kaynakları	Usta ve Kalfanın Aldığı Eğitim Saati	X	X	
	Teknik Elemanın (Mühendis) Aldığı Eğitim Saati	X	X	
	İdari Personelin Aldığı Eğitim Saati	X	X	
	Personelin Öneri Sayısı	X		
	Personel Performans Değerlendirme Sisteminin Mevcudiyeti			X
	İşletme Performans Değerlendirme Sisteminin Mevcudiyeti	X		X
	Sektöre Yönelik Kurslar, Eğitimler ve Seminerlerin Sıklığı			X
Genel Müdür	Proje Sunmuş Olmak			X
	Sunulan Proje Sayısı			X
Pazarlama Satış	Yurtiçi-Yurtdışı Fuarlara Katılım	X	X	X
	Rakiplerin Reklam Stratejilerine Tepkisi	X		
	Rakiplerin Teknoloji Değişimlerine Tepkisi	X		
	Farklı Dillerde Web Sitesi	X	X	
	Sektörde Rekabet Analizi Sıklığı	X		
	Firmada Pazar Araştırmaları veya Pazar Analizi Yapılma Sıklığı	X		
	Yerel Pazardaki Talep Durumu (Kod: p122011)	X		
	Yerel Pazardaki Talep Durumu (Kod: p122012)	X		
	Müşterilerin Sosyal Sorumluluk Projelerine Duyarlılığı	X		

Tablo 1. İşletme Bölümlerine Göre Rekabet Üzerinde Etkili Olan Faktörler (Devamı)

Departman	Rekabetçilik Üzerinde Etkili Olan Faktörler	Öne Çıkan/Rekabetçi Sektörler		
		Mobilya İmalatı	Elektrikli Teçhizat	Fabrikasyon Metal Ürünleri Üretimi
Satın Alma	Üretimde İthal Hammadde Gerekliliği	X		
	Kur Riskinin Hammadde Fiyatlarındaki Değişime Etkisi		X	
	Dış Talepteki Dalgalanmanın Hammadde Fiyatlarındaki Değişime Etkisi		X	
	Hammadde Fiyatlarının Sabit Kalması		X	
	Kullanılan Hammaddenin Yurt Dışında Üretim Düzeyi		X	
	Kullanılan Hammaddenin Yurt İçinde Üretim Düzeyi		X	
	İkame Olarak Kullanılabilecek Hammaddenin Varlığı		X	
	Hammadde Tedarikçi Sayısı		X	
	Hammadde Tedarik Süresi		X	
	Danışmanlık Hizmeti	X	X	

Tablo 2. Faktör Koşullarına Göre Rekabet Üzerinde Etkili Olan Faktörler

Faktör	Rekabetçilik Üzerinde Etkili Olan Faktörler	Öne Çıkan/Rekabetçi Sektörler		
		Mobilya İmalatı	Elektrikli Teçhizat	Fabrikasyon Metal Ürünleri Üretimi
Firma Yapısı Stratejileri ve Rekabet Durumu	İnovasyon Sayısı	X	X	X
	Ürün Testlerinin Yapılması	X		X
	Personelin Öneri Sayısı	X		
	Personel Performans Değerlendirme Sisteminin Mevcudiyeti			X
	İşletme Performans Değerlendirme Sisteminin Mevcudiyeti	X		X
	Rakiplerin Reklam Stratejilerine Tepkisi	X		
	Rakiplerin Teknoloji Değişimlerine Tepkisi	X		
	Farklı Dillerde Web Sitesi	X	X	
	Sektörde Rekabet Analizi Sıklığı	X		
	Firmada Pazar Araştırmaları veya Pazar Analizi Yapılma Sıklığı	X		
	Danışmanlık Hizmeti	X	X	
Hammadde	Üretimde İthal Hammadde Gerekliliği	X		
	Kur Riskinin Hammadde Fiyatlarındaki Değişime Etkisi		X	
	Dış Talepteki Dalgalanmanın Hammadde Fiyatlarındaki Değişime Etkisi		X	
	Hammadde Fiyatlarının Sabit Kalması		X	
	Kullanılan Hammaddenin Yurt Dışında Üretim Düzeyi		X	
	Kullanılan Hammaddenin Yurt İçinde Üretim Düzeyi		X	
	İkame Olarak Kullanılabilecek Hammaddenin Varlığı		X	
	Hammadde Tedarikçi Sayısı		X	
	Hammadde Tedarik Süresi		X	

Tablo 2. Faktör Koşullarına Göre Rekabet Üzerinde Etkili Olan Faktörler (Devamı)

Faktör	Rekabetçilik Üzerinde Etkili Olan Faktörler	Öne Çıkan/Rekabetçi Sektörler		
		Mobilya İmalatı	Elektrikli Teçhizat	Fabrikasyon Metal Ürünleri Üretimi
İlgili ve Destekleyici Kuruluşlar	Sektörün İhtiyaç Duyduğu Test Laboratuvarı Mevcudiyeti	X		
	Sektöre Yönelik Kurslar, Eğitimler ve Seminerlerin Sıklığı			X
	Proje Sunmuş Olmak			X
	Sunulan Proje Sayısı			X
İşgücü Niteliği	İhracatta Finansal Sorunlar	X		X
	İhracatta Kalite Sorunları	X		
	İhracatta Pazarlama Sorunları	X		X
	İhracatta Bürokratik Sorunlar	X		X
	İhracatta Nitelikli Eleman Sorunu	X		
	İhracatta Nakliye Sorunları	X		X
	İhracatta Rekabetçi Fiyat Verememe Sorunu			X
	İhracatta Teknolojik Yetersizlik	X		
	İhracatta Politik Risk			X
	Usta ve Kalfanın Aldığı Eğitim Saati	X	X	
	Teknik Elemanın (Mühendis) Aldığı Eğitim Saati	X	X	
	İdari Personelin Aldığı Eğitim Saati	X	X	
Yurtiçi-Yurtdışı Fuarlara Katılım	X	X	X	
Sermaye	Uzun Vadeli Borçlanma İmkânı			X
	Uluslararası Finansman İmkânı			X

Tablo 2. Faktör Koşullarına Göre Rekabet Üzerinde Etkili Olan Faktörler (Devamı)

Faktör	Rekabetçilik Üzerinde Etkili Olan Faktörler	Öne Çıkan/Rekabetçi Sektörler		
		Mobilya İmalatı	Elektrikli Teçhizat	Fabrikasyon Metal Ürünleri Üretimi
Talep Koşulları	Sektörün Gerektirdiği Teknoloji Düzeyi			X
	Firmanın Mevcut Teknoloji Düzeyi	X		X
	2012 Yılı Kapasite Kullanım Oranı			X
	Yerel Pazardaki Talep Durumu (Kod: p122011)	X		
	Yerel Pazardaki Talep Durumu (Kod: p122012)	X		
	Müşterilerin Sosyal Sorumluluk Projelerine Duyarlılığı	X		
Diğer Girdi	Geri Dönüşüm	X		

METAL CEVHERLERİ MADENCİLİĞİ

- ✓ Metal cevherleri madenciliği sektörü, yer altı veya yer üstü madenciliği, deniz yatağı madenciliği vb. yoluyla yapılan metalik minerallerin (cevherlerin) madenciliğini kapsamaktadır. Madencilik sektörünün gelişmişliği ile sanayinin dışa bağımlılığının azalması arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır. Diğer taraftan, sektörün emek yoğun özelliğinden dolayı ileri ve geri bağlantılarıyla istihdam artışına önemli katkıları söz konusu olabilmektedir. Sektörde öne çıkan metaller, demir, altın, krom, kurşun ve çinkodur.
- ✓ AB ülkelerinde 2010 yılı itibarıyla metal cevherleri madenciliği sektöründe faaliyet gösteren 269.000 adet işletme bulunmaktadır. Türkiye kendi hammaddesini sağlama potansiyeline sahip az sayıdaki ülkeler arasında yer almakta olup, 132 ülke arasında toplam maden üretim değeri itibarıyla 28. ve üretilen maden sayısı bakımından 10. sırada yer almaktadır.
- ✓ Türkiye'de metal cevherleri madenciliği sektöründe önemli bir potansiyel bulunmaktadır. Türkiye dünyada krom cevheri üreten ve ihraç eden ülkelerin başında gelmektedir. Türkiye'de toplam ücretli çalışan sayısı 2010 yılı itibarıyla 7.883.750 kişidir. Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe çalışan sayısı 2009 yılından 2010 yılına gelindiğinde 11.629 kişi artarak 110.779'a ulaşmıştır. Türkiye'de bir bütün olarak madencilik ve taş ocakçılığı sektörü toplam üretim içerisinde %1,6 civarında bir yere sahiptir. Sektörde 2004 yılında 417,9 milyon dolar olan dış ticaret hacmi 2012 yılına gelindiğinde 2.581,3 milyona ulaşmıştır. 2004-2012 yılları arasındaki dış ticaret hacmi, sektörün son 9 yıl boyunca önemli oranda bir yükseliş trendine girdiğini göstermektedir. 2005-2012 dönemindeyse, dış ticaret fazlasının ortalama %27,4, ihracatın ithalatı karşılama oranının da ortalama %100 olduğu görülmektedir. Metal cevherleri madenciliği sektöründe ihracatın ithalatı karşılama oranı dalgalı bir seyir izlemekle beraber, genel olarak madencilik ve taş ocakçılığı sektörünün önemli bir oranda üzerindedir.
- ✓ Sivas ili maden rezervi açısından oldukça zengin bir konumdadır. Sivas, özellikle sölestin, demir cevheri ve talk madenleri açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Sivas'taki demir rezervi Türkiye'deki rezervlerin %44'ünü, sölestin rezervi %100'ünü, talk rezervi %27'sini ve kurşun-çinko rezervi %5'ini oluşturmaktadır. Sivas Ticaret ve Sanayi Odası kayıtlarına göre bir bütün olarak metal cevherleri madenciliği sektöründe Sivas ilinde KOBİ niteliğinde 31 firma faaliyet göstermektedir. Söz konusu firmalar ürünlerini yurtiçinde olduğu kadar dış pazarlarda da satmaktadır.
- ✓ Rekabet gücü çalışmasıyla, Sivas'ta metal cevheri madenciliği sektöründe rekabet gücünü etkileyen 9 faktör tespit edilmiştir.

Sivas'ta metal cevheri madenciliğinde rekabeti etkileyen faktörler:

1. Firmaların Mevcut Teknoloji Düzeyi
2. İşletmelerin Kapasite Kullanım Oranı
3. Ürün Testlerinin Yapılması
4. Kur Riski
5. İç Talepteki Dalgalanma
6. Makine Parkının Kayıtlı Değeri
7. Hammadde Üretiminin Yeterliliği
8. Hammadde Tedarikinin Yeterliliği
9. 2012 Yılında Stokların Aktifler İçindeki Payı

DİĞER METALİK OLMAYAN MİNERALLER İMALATI

- ✓ Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörü, mineral kaynaklı tek bir madde ile ilgili olan imalat faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu bağlamda cam ve cam ürünleri, ateşe dayanıklı ürünler, kilden imal edilen inşaat malzemeleri, porselen ve seramik ürünler, çimento, kireç, alçı, beton, çimento ve alçıdan yapılmış eşyaların imalatını ve taş ve mermerlerin kesilmesi, şekil verilmesi ve bitirilmesi işlerini içeren bir sektördür. Sektörün temel özellikleri, emek yoğun olması ve nakliye ve navlun ücretlerinin önemli bir maliyet kalemi oluşturmasıdır. Sektör, diğer pek çok sektöre hammadde, malzeme, yarı mamul ve ürün sunan bir sektördür. Dolayısıyla pek çok sektörle ilişkisi olan bir sektördür. Özellikle inşaat sektörü ilişki içinde bulunan sektörlerin başında gelmektedir.
- ✓ 2010 yılı itibarıyla dünyada 5 milyon doların üzerinde yıllık cirosu olan işletmelerin sayısı 6.000 civarındadır. Sektörün AB genelinde 102.300 adet işyerinden 207,8 milyar euroluk cirosu bulunmaktadır ve sektörde 1.341.000 kişiye istihdam imkanı sağlanmaktadır. Bu ciroda en büyük paya sahip olan alt sektör 71 milyar 414 milyon euroluk cirosuyla beton, çimento ve alçıdan yapılmış eşyaların imalatı sektörüdür. Bu sektörü 44 milyar euroluk cirosuyla cam ve cam ürünleri sektörü takip etmektedir. Avrupa'da 7 ülke sektördeki cironun %80'ini oluşturmaktadır. Bu ülkeler sırasıyla; Almanya, İtalya, Fransa, İspanya, İngiltere, Polonya ve Türkiye'dir.
- ✓ Bu doğrultuda, Türkiye'de sektörün büyük bir potansiyeli bulunmaktadır. Doğal taşlar açısından Türkiye, dünya rezervlerinin yaklaşık %40'ına sahiptir. Sektörde formel düzeyde faaliyet gösteren ve 1 milyar doların üzerinde sermayeye sahip olan 500 civarında şirket bulunmaktadır. TÜİK verilerine göre, 2010 yılı itibarıyla sektörde faaliyet gösteren 12.208 işyerinde ücretli çalışan sayısı 180.505'dir. Bu işyeri sayısı Türkiye, Avrupa'daki işletmelerin %11'i civarında bir işyeri sayısına sahiptir. Çalışan sayısında ise AB ülkelerinin %13'ü civarında bir istihdam oranına sahiptir. Ücretli çalışan sayısı itibarıyla sektör 2010 yılında Türkiye'de tüm ekonomi içerisinde %2,29; imalat sanayi içerisinde ise %7,04'lük paya sahiptir. Sektörün cirosu ise Türkiye'deki tüm sektörlerin toplam cirosu içerisinde %1,66; imalat sanayi içerisinde ise %5,79 paya sahiptir. Üretim değeri olarak sektörün Türkiye ekonomisi içerisindeki payı %2,68 iken imalat sanayi içerisindeki payı ise %5,89'dur. Sektörün üretim endeksi yıllar itibarıyla sıçrama şeklinde bir artış göstermemiş, küçük oranlarla büyüme gerçekleştirmiştir. Endeks 2010 yılından 2012 yılına %6,5 büyüme göstermiştir.
- ✓ Sivas'ta önde gelen ve rekabet açısından avantajlı olabilecek olan sektörlerden bir diğeri de diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı sektörüdür. Sivas'ta bulunan yeraltı zenginlikleri, çeşitlilik, rezerv ve tenör özellikleri bakımından Türkiye'nin önemli bir potansiyelini oluşturmaktadır. İlde bulunan en önemli metalik madenler; demir, altın, krom, kurşun-çinko ve manganez; en önemli endüstriyel hammaddeler; doğal

taş (mermer), jips (alçı taşı), sölestin, kaolen, kireç taşı, tuz, talk, asbest ve çimento hammaddeleri ve en önemli enerji hammaddeleri ise linyit ve jeotermal enerjidir.

- ✓ Doğal taşların en önemlisi travertenlerdir. İl merkezi, Yıldızeli ve Gemerek yörelerinde yoğunlaşan traverten rezervleri Türkiye'deki rezervlerin %18'ini oluşturmaktadır. İl sınırları içerisinde 38 doğal taş (blok taş/mermer) sahası tespit edilmiş olup, bunların 20'si traverten, 11'i mermer, 4'ü kireçtaşı, 1'i ofiyolitik breş, 1'i gabro ve 1'i de bazalt sahasıdır. İlde ruhsatlı sahalarda yeni ocakların açılması, üretim kapasitelerinin artırılması, gelişmiş teknolojilerin kullanılması, blokların olabildiğince yerinde işlenmesi, reklam ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi travertenlerin ekonomik girdisini artıracaktır. İlde önemli potansiyeli olan bir diğer doğal taş türü alçıtaşıdır (jips). Türkiye'de en önemli alçıtaşı yatakları Sivas, Çankırı ve Eskişehir yörelerinde bulunmaktadır. Sivas'taki yataklar Türkiye potansiyelinin %80'ini oluşturmaktadır.
- ✓ Rekabet gücü analizi çalışmasıyla, Sivas'ta diğer metalik olmayan mineraller imalatı sektöründe rekabet gücünü etkileyen 19 faktör tespit edilmiştir.

Sivas'ta diğer metalik olmayan mineraller imalatı sektöründe rekabeti etkileyen faktörler:

1. Firmaların Mevcut Teknoloji Düzeyi
2. Firmaların Yatırım Seviyesi
3. Firmaların Öz Sermayesi
4. Firmalarda Çalışan Vasıflı Personelin Mesleki Sertifika Sahibi Olması
5. Nitelikli İşgücü Temini İmkanı
6. Yıllık Ar-Ge Harcamaları
7. İşletmelerin Kapasite Kullanım Oranı
8. Ürünlerin Test Edilme Durumu
9. Test Laboratuvarlarının Mevcudiyeti
10. Enerji Teminindeki Sorunlar
11. Personel Performans Değerlendirme Sisteminin Mevcudiyeti
12. Satış Tutarları
13. İhracat Satış Tutarları
14. Sivil Meslek Kuruluşlarının Varlığı
15. Sanayi Odasının Varlığı
16. Ticaret Odasının Varlığı
17. Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'nın (ORAN) Varlığı
18. Akdeniz İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği'nin (AKİB) Varlığı
19. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı'nın (KOSGEB) Varlığı

Çalışma sonuçlarıyla ilgili orijinal kaynağa bu dokümana ekli olarak sunulan CD içeriğinden ya da Ajans web sitesinden (www.oran.org.tr) erişilebilir.

KAYSERİ VE SİVAS İLLERİNDE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER İÇİN REKABET GÜCÜ ANALİZİ PROJE EKİBİ

Doç. Dr. Mehmet Sıdkı İLKAY
Prof. Dr. Mahmut ÖZDEVECİOĞLU
Prof. Dr. Faik BİLGİLİ
Yrd. Doç. Dr. Erdal CANIYILMAZ
Yrd. Doç. Dr. Onur GÖZBAŞI
Doç. Dr. Alper ASLAN
Prof. Dr. Güven DELİCE

ORAN Orta Anadolu
Kalkınma Ajansı
Middle Anatolia Development Agency

Kayseri Merkez Hizmet Binası
Barbaros Mah. Sümer
Yerleşkesi Kümeevler No:1
38080 Kocasinan / KAYSERİ
Tel : 0 (352) 352 6726
Faks: 0 (352) 352 6733

Sivas Yatırım Destek Ofisi
Hubiyar Korucu Konağı
Akdeğirmen Mah. 25. Sokak
No:59/1 58040 SİVAS
Tel : 0 (346) 222 0800
Faks: 0 (346) 222 0800

Yozgat Yatırım Destek Ofisi
Medrese Mah. Hastane Cad.
İş Bankası Üstü 5. Kat 66100
YOZGAT
Tel : 0 (354) 217 6726
Faks: 0 (354) 217 6726

www.oran.org.tr